

Marie Andersson
Naturskydd och tillsyn
Naturavdelningen
010-22 36 429

Ändring av föreskrift för naturreservatet Hökesån -nedre i Habo kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 5 och 7 §§ miljöbalken (1998:808, MB) om att ändra föreskrift A1 i Länsstyrelsens beslut om bildande av naturreservatet Hökesån -nedre, beslutat den 19 november 2015 (dnr 511-4640-2013). Föreskriften ska i fortsättningen ha följande lydelse:

Inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. avleda vatten från ån, grundvattnet eller andra källor samt muddra, dika eller utföra annan åtgärd som påverkar hydrologin i området eller ändrar åns vattenföring, djup eller läge. Undantag gäller för vattentäkt för husbehovsförbrukning. Undantag gäller även för vattendom från Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt, daterad den 1 juni 2017 (M 833-08).

Den tidigare föreskriften upphör att gälla i och med att detta beslut vinner laga kraft.

Bakgrund

Länsstyrelsen beslutade den 19 november 2015 om bildande av naturreservatet Hökesån -nedre i Habo kommun (dnr 511-4640-2013). Beslutet syftar huvudsakligen till att skydda och bevara biologisk mångfald knuten till vattendraget Hökesån och dess omgivande strandskogar. För att uppnå syftet med naturreservatet beslutade Länsstyrelsen att förbjuda åtgärder som ändrar Hökesåns vattenföring, djup eller läge. Det förbjöds bland annat att avleda vatten från ån annat än för husbehovsförbrukning.

Parallellt med reservatsprocessen pågick diskussioner kring en ombildning av vattendomen för reglering av Hökessjön, som avvattnas genom Hökesån. Genom ombildningen ämnade Naturvårdsverket och Habo kommun att överlåta sina rättigheter för reglering av Hökesjön till en grupp jordbrukare i området. Avsikten var att möjliggöra en fortsatt bevattning av kringliggande jordbruksmark samtidigt som en tillräcklig vattenföring för att bevara Hökesåns höga naturvärden kunde tillgodoses. Man ämnade även anlägga en ny fiskväg kring regleringsdammen vid Hökesjön.

Länsstyrelsen ställde sig bakom denna lösning eftersom man såg förslaget som positivt för såväl bevattnare som naturmiljön. Samtidigt som bevattnarna kunde säkra sin tillgång till vatten kunde skadeverkningarna på Hökesåns naturvärden minimeras, bland annat genom minskade regleringseffekter och anläggandet av en fiskväg.

Med Habo kommun som medsökande lämnade jordbrukarna in en ansökan till Mark- och miljödomstolen om ändrad reglering av Hökesjön (M 3974-15), detta för att möjliggöra kompensationstappning från sjön för vattenuttag i Hökesån nedströms sjön samt för tillstånd till ändrat utskov och ny fiskväg. Man begärde att detta ärende skulle handläggas tillsammans med ett vilande ärende kring tillstånd för bortledning av vatten för bevattningsändamål från Hökesån och Hökesjön mm (M 833-08). Mark- och miljödomstolen meddelade dom i de bägge målen den 1 juni 2017, alltså efter det att Länsstyrelsen beslutat om naturreservatet Hökesån -nedre. Därför saknas undantag från reservatsföreskrifterna för att nyttja domen.

En av de uttagpunkter för bevattningsändamål som innefattas av vattendom M 833-08 ligger inom naturreservatet, närmare bestämt på fastigheten Mossen 1:1. Mark- och miljödomstolen har i domen meddelat om dispens från förbudet om vattenuttag i naturreservatet för berörd uttagpunkt. Dispensen upphör att gälla om den åtgärd som avses med dispensen inte har påbörjats inom två år eller avslutat inom fem år från den dag dispensbeslutet vann laga kraft. Då dispensrätt är tänkt att gälla främst för temporära åtgärder anser Länsstyrelsen att föreskrift A1 i beslutet om naturreservatet Hökesån -nedre istället ska ändras. Ändringen innebär att ett undantag från föreskriften görs för gällande vattendom.

Samråd enligt 26 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett med har skett med Naturvårdsverket. Naturvårdsverket har inget att erinra mot ändringen av föreskriften.

Motivering

BESTÄMMELSER

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat skälen för beslutet anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

Enligt 7 kap. 7 § MB får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslut som har meddelats enligt 4-6 §§, om det finns synnerliga skäl. Beslut om

upphävande får meddelas endast om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning på naturreservatet eller på något annat område.

Enligt 7 kap. 25 § MB anges att vid prövning av frågor om skydd av områden ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

BEDÖMNING

Beslut som innebär en mildring av någon föreskrift ska betraktas som ett upphävande enligt 7 kap. 7 § MB och kräver därmed synnerliga skäl. Att undanta verksamhet enligt gällande vattendom från föreskrift A1 i Länsstyrelsens beslut om bildande av naturreservatet Hökesån -nedre innebär en mildring av föreskriften och kräver således synnerliga skäl.

Genom att ändra föreskrift A1 enligt detta beslut tillåts vattenuttag för bevattning enligt erhållen dom från Mark- och miljödomstolen (2017-06-01, mål nr M 833-08). Detta innebär att 20 000 m³ ytvatten/år får bortledas för bevattning av jordbruksmark, dock maximalt 1 840 m³/dygn. Därtill får samtliga bevattnare med tillstånd till uttag från Hökesån och Hökesjön öka uttagen mängd vatten för viss bevattningsperiod mot att annan tillståndshavare avstår från tillståndsgiven mängd vatten i motsvarande mån. Som villkor anges bland annat att vid flöden under 200 liter/sek vid en specifik mätpunkt i Hökesån måste bevattningsuttag kompenseras med motsvarande mängd vatten från Hökesjön samt att uttag för bevattning endast får ske under perioden 1 maj – 30 september.

Länsstyrelsen bedömer att villkoren i Mark- och miljödomstolens dom säkerställer att Hökesåns utpekade natur- och friluftsvärden inte tar skada av att verksamhet enligt gällande vattendom undantas från föreskrift A1. Av särskild vikt är kravet på kompenstationstappning från Hökesjön då detta tryggar flödet i ån och därmed möjligheten till bevarandet av biologisk mångfald knuten till strömmande vattendrag.

Länsstyrelsen har vid bildandet av naturreservatet inte tagit tillräcklig hänsyn till enskilda intressen enligt 7 kap. 25 § MB. Med anledning av vad som framgår av stycket ovan utgör den ursprungliga skrivningen av föreskriften en inskränkning i den enskildas rätt att använda vatten som går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. Länsstyrelsen bedömer att den ändrade föreskriften enligt detta beslut inte strider mot reservatets syfte och inte heller försämrar skyddet av området.

Sammantaget gör Länsstyrelsen bedömningen att det finns synnerliga skäl att ändra föreskrift A1 genom att göra ett undantag för verksamhet enligt gällande vattendom.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (Miljö- och energidepartementet) **genom skrivelse till Länsstyrelsen** – se bilaga 1 (formulär 23).

Upplysning

Beslutet kungörs i berörda dagstidningar. Kungörelsen införs i Jönköpings-Posten den 7 december 2017, vilket innebär att ett eventuellt överklagande ska ha inkommit till Länsstyrelsen senaste den 28 december 2017.

I den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket vikarierande landshövding Anneli Wirtén beslutat och naturvårdshandläggare Marie Andersson varit föredragande, har även enhetschef naturskydd och tillsyn Malin Lund deltagit.

Anneli Wirtén

Marie Andersson

Bilagor

1. Hur man överklagar
2. Sändlista